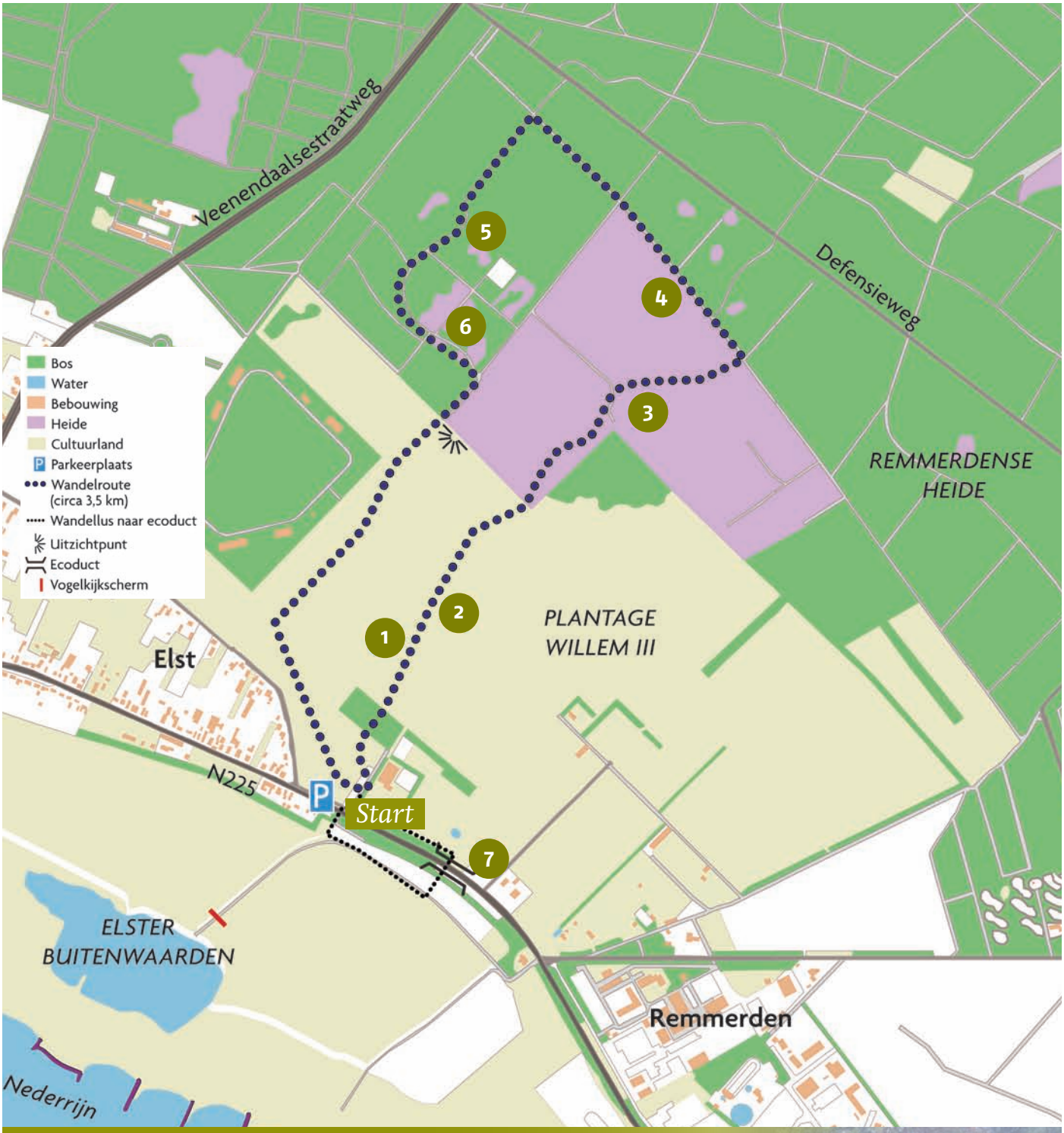

3,5 km gemarkeerd

Wandelroute

‘Tussen Rug en Rijn’

Over heidevelden en langs grafheuvels op Plantage Willem III

Stichting Het Utrechts Landschap

zie beschrijving ▶

Plantage Willem III ligt op het overgangsgebied tussen de Utrechtse Heuvelrug en de Nederrijn. U wandelt er langs bloemrijk grasland, boomgroepen, heide en struwelen. De gevarieerde begroeiing op de Plantage is van grote betekenis voor vlinders, zandhagedissen, sprinkhanen, muizen, reeën en vogels. Het ecoduct onder de N225 verbindt de bossen op de stuwwal met de natuur in het dal van de Nederrijn. Op Plantage Willem III bevinden zich diverse smeltwaterdalen uit de laatste ijstijd. Door de opvallende hoogteverschillen en het open landschap, doet het haast on-Nederlands aan.

Praktisch
De route van 3,5 km is gemarkeerd met blauwe paaltjes. Honden zijn op de route niet toegestaan, ook niet aangelijnd.

Startpunt
Parkeerplaats aan de Rijksstraatweg (N225), ter hoogte van het bord 'bebouwde kom' aan de oostzijde van Elst. Openbaar vervoer: bushalte Zwijnsbergen in Elst (ca. 5 minuten lopen).

1 Teruggeven aan de natuur
In 1995 kreeg Het Utrechts Landschap Plantage Willem III in beheer. Het gebied was tot op dat moment in gebruik door een grasveredelingsbedrijf en Het Utrechts Landschap wilde het teruggeven aan de natuur. Op de akkers is twee jaar onbemest rogge verbouwd om de bodem te verschralen. De oorspronkelijk arme zandgrond was namelijk tientallen jaren behoorlijk bemest. Nadat de laatste rogge was geoogst, kon de natuur het gebied heroveren. Om de bosvorming tegen te gaan, grazen er vanaf 1997 konikpaarden en gallowayrunderen in het gebied. Later zijn daar damherten bijgekomen. Het resultaat is een mozaïek van allerlei vegetaties, met bloemrijke graslanden, heide, open zand, struwelen en bosjes.

2 Tabaksplantage
Op de warme zuidhelling van de Utrechtse Heuvelrug stichtte de familie Ruys in 1853 een tabaksplantage, die werd genoemd naar Koning Willem III. De Plantage Willem III telde ooit honderd hectare en veertien tabaksschuren. In de schuren werden de bladeren gedroogd en in balen geperst. Door maaien heeft Het Utrechts Landschap de plaatsen waar in het verleden tabaksschuren stonden weer zichtbaar gemaakt in het landschap. De tabaksplantage was ooit omgeven door twee windsingels van bomen en doorsneden door een stelsel van kaarsrechte ontsluitingspaden. Resten van deze windsingels en van het padenstelsel zijn nog steeds te zien.
Aan het begin van de twintigste eeuw was de tabaksteelt over haar hoogtepunt heen. In 1902 kwam de plantage in handen van de N.V. Cultuurmaatschappij Remmerden, die in plaats van tabak fruit ging verbouwen. In 1964 is de plantage overgenomen door de coöperatie Cebeco, die op de akkers een grasveredelingsbedrijf begon.

3 Ruimte voor heide
Links ziet u een opvallende geul in het landschap. Dit is een sneeuwsmeltwaterdal, ontstaan door erosie in de ijstijd. De provincie Utrecht heeft het sneeuwsmeltwaterdal in 2000 aangewezen als aardkundig monument. In 2011 is het dal vrijgemaakt van productiebos om weer ruimte te geven aan heide. Het gebied wordt intensief begraasd met een schaapskudde. De heide die hierdoor ontstaat, is gevarieerder dan wanneer de bosbodem wordt afgegraven. Het rijke insectenleven op de heide biedt kansen voor insecteneters, zoals de klapekster en roodborsttapuit. Het nieuwe heidegebied sluit aan op de al bestaande Remmerdense Heide.

4 Remmerdense Heide
De Remmerdense Heide bestaat grotendeels uit struikheide, met enkele struwelen en breed uitgegroeide vliegdennen. Op de heideplanten parasiteert het zeldzame klein warkruid en op de heide leven zandhagedissen. Doordat in het gebied galloways, koniks en damherten grazen, blijft de heide open.

5 Gemengd bos

De bossen op de heuvelrug zijn nog niet oud en zijn voornamelijk aangeplant voor de houtproductie. Hiervoor werden ook snelgroeiende uitheemse soorten als lariks en douglasspar gebruikt. De productiepercelen waren nogal monotoon en bieden door hun gesloten kronendak weinig kans voor ondergroei en natuurlijke verjonging. Om dit te doorbreken heeft Het Utrechts Landschap in deze percelen veel uitheemse bomen gekapt. Hiermee wil Het Utrechts Landschap een gemengd bos creëren met niet alleen naaldbomen, maar juist ook inheemse loofbomen als berk, beuk en eik. Bovendien komt er door de kap meer variatie in de leeftijdsopbouw van de bossen, wordt de ondergroei weelderiger en zijn er open plekken gemaakt. Deze vormen een rijk gedekte tafel voor dieren als damherten en reeën.

6 Grafheuvels

Hier liggen enkele grafheuvels. Ze stammen uit de late bronstijd en zijn ongeveer 3000 jaar oud. Op deze plek, hoog en droog, woonden toen dus al mensen. Zij begroeven hun doden in grafheuvels. In een latere periode zijn in deze heuvels ook urnen bijgezet. De grafheuvels zijn gerestaureerd door de Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek en beschermd als archeologische monumenten.

7 Ecoduct

Het ecoduct onder de provinciale weg (N225) verbindt de heuvelrug met de uiterwaarden. Het ecoduct is aangelegd in 2007-2008. Reeën en dassen maken regelmatig gebruik van die verbinding. Het Utrechts Landschap ziet in de toekomst ook graag dat het edelhert en het wild zwijn via het ecoduct de Utrechtse Heuvelrug bereiken.

Indien u het ecoduct van dichtbij wilt zien, kunt u een extra lus wandelen. U neemt vanaf de parkeerplaats het wandelpad langs de provinciale weg. Bij het ecoduct wandelt u de trap af naar beneden. Onder het ecoduct door, wandelt u langs de provinciale weg weer terug. Hier heeft u zicht op de Elster Buitenwaarden. Als u het pad helemaal uitloopt, komt u bij een vogelkijkscherm. U kunt ook al eerder in de bocht rechtsaf de trap nemen naar boven en de provinciale weg oversteken.

Meer wandelroutes? www.utrechtslandschap.nl/wandelen

December 2011

Het Utrechts Landschap beheert natuurgebieden, landgoederen, molens en kastelen in de provincie Utrecht. Door donateur te worden helpt u mee de natuur en cultuurhistorie in uw eigen omgeving te beschermen. www.utrechtslandschap.nl